

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกสังคม ทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะ เป็นอาชญากรรมที่มีความผิดเพียงเล็กน้อย จนกระทั่งอาชญากรรมที่มีความรุนแรงและมีโทษสูง ต่างก็ส่งผลกระทบต่อและนำความเสียหายมาสู่สังคมทั้งสิ้น เนื่องจากสังคมต้องเฝ้าระวังผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทั้งในด้านชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน สูญเสียงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รวมถึงค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องดำเนินการในการปฏิบัติ แก้อภัย บำบัด ดูแลฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเหล่านั้นได้แก้ไขพฤติกรรมของตนให้กลับเป็นคนดีคืนสู่สังคม

มาตรการการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา 5 ประการ ที่ประเทศไทยบังคับใช้ อยู่ คือ การประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ซึ่งการลงโทษนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งทดแทนผู้กระทำความผิดแทนผู้เสียหาย (Retribution) เพื่อการข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ และยับยั้งผู้อื่นไม่ให้ปฏิบัติตาม (Deterrence) และเพื่อตัดโอกาสผู้กระทำความผิดไม่ให้กลับมามีโอกาสทำผิดได้อีก (Incapacitation) มากกว่าวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคม (Rehabilitation) นอกจากนี้ ยังมีการบังคับปรับที่ใช้สำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานเสพหรือครอบครองในปริมาณเล็กน้อย แต่ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะประกอบอาชญากรรมเพียงระดับเล็กน้อยหรือรุนแรงเท่าใดก็ตาม การลงโทษที่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมบังคับใช้ส่วนใหญ่ มักจะเป็นการส่งผู้กระทำความผิดเข้าสู่เรือนจำทั้งสิ้น การที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเล็กน้อยที่ไม่มากนัก ย่อมส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบงานราชทัณฑ์ค่อนข้างมาก เพราะนำผู้กระทำความผิดไปควบคุมตัวไว้มากเกินไปจนความจำเป็น เช่น เรือนจำต้องรับคุมขังผู้กระทำความผิดในคดีเล็กน้อย หรือผู้ต้องขังที่เป็นอันตรายน้อยต่อสังคมไว้เป็นจำนวนมาก และคุมขังไว้เป็นเวลานานไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องขังสูงอายุ หรือผู้ต้องขังที่กระทำผิดสถานเบา แต่ไปถูกคุมขังรวมกับผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะร้ายกาจ ซึ่งเป็นการทำให้เพิ่มจำนวนผู้ต้องขังและสร้างปัญหาความแออัดให้กับเรือนจำมาก จนเป็นภาระในด้านงบประมาณ และสร้างผลเสียให้เกิดขึ้นทั้งต่อผู้กระทำความผิดเอง ที่อาจจะได้รับกระบวนการขัดเกลาในเรือนจำ ซึมซับพฤติกรรมอาชญากรอาชีพเพิ่มขึ้น ผลเสียต่อครอบครัวของ

ผู้กระทำผิด ที่ขาดผู้นำครอบครัวคอยส่งเสริมเลี้ยงดู และรวมถึงผลเสียต่อสังคมตามมามากหลายประการด้วย

จากสถานการณ์ปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และส่งผลให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน มีผู้กระทำผิดถูกควบคุมตัวในเรือนจำเป็นจำนวนมากนี้เอง ที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานบริหารงานราชทัณฑ์ ที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นข้อจำกัดในด้านทรัพยากรของกรมราชทัณฑ์ ที่ทำให้ไม่สามารถควบคุมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และการยอมรับของคนในสังคม ที่กรมราชทัณฑ์มักจะถูกสังคมภายนอกมองว่าเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจเพียงแค่การควบคุม กักขังผู้กระทำความผิด ทำให้องค์กรและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานถูกมองว่าล้าหลัง และเรือนจำเป็นแหล่งรวมความโหดร้ายป่าเถื่อน เป็นที่ฝึกวิชาชีพในสาขาที่สังคมไม่ต้องการ รวมทั้งยังเป็นแหล่งค้ายาเสพติดอีกแห่งหนึ่งของสังคม โดยที่สังคมไม่ได้มองถึงบทบาทในเบื้องลึกของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูร่างกายจิตใจ ให้การศึกษาและฝึกอาชีพให้แก่ผู้กระทำผิดเพื่อให้กลับตนเป็นคนดีคืนสู่สังคม

จากการสำรวจจำนวนผู้ต้องขังทั่วประเทศที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ พบว่ามีสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ แยกตามประเภท ทั้งเพศชายและเพศหญิง รวมทั้งสิ้น 168,656 คน ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1
สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ แยกตามประเภท

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
1. นักโทษเด็ดขาด	105,888	17,972	123,860	73.44
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	36,731	6,517	43,248	25.64
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	18,968	3,339	22,307	13.23
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	8,012	1,276	9,288	5.51
2.3 สอบสวน	9,751	1,902	11,653	6.91
3. ยาวชนที่ฝากขัง	341	4	345	0.2
4. ผู้ถูกกักกัน	10	1	11	0.01
5. ผู้ต้องกักขัง	1,026	166	1,192	0.71
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	143,996	24,660	168,656	100

หมายเหตุ: สํารวจ ณ วันที่ 30 กันยายน 2550

ที่มา: ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

จากผู้ต้องราชทัณฑ์จำนวนมากดังกล่าว การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยมุ่งเน้นการใช้เรือนจำนี้ ทำให้ผู้กระทำความผิดในคดีเล็กน้อย หรือกระทำความผิดเพราะความพลั้งพลาด ถูกปิดกั้นโอกาสในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองร่วมกับครอบครัว หรือคนในสังคม แต่กลับถูกตีตราด้วยการถูกคุมขังในเรือนจำ สามารถเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรได้มากขึ้น (Prisonization) และยังเป็น การเพิ่มจำนวนผู้ต้องขังโดยไม่จำเป็น แทนที่เรือนจำและทัณฑสถานจะเป็นแหล่งควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะกระทำความผิดจนเป็นนิสัย หรืออาชญากรที่กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ที่จำเป็นจะต้องกักให้ออกมาจากสังคมจริง ๆ เท่านั้น

ปัญหาอีกมุมมองหนึ่งในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมก็คือ การคุมความประพฤติ ที่จำนวนผู้ถูกคุมความประพฤติภายใต้ความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติมีจำนวนมาก แต่จำนวนพนักงานคุมประพฤติที่ต้องทำหน้าที่สอดส่องและพินิจผู้ถูกคุมความประพฤติมีไม่เพียงพอ และผู้ที่ถูกศาลสั่งคุมความประพฤตินั้น มีทั้งผู้ที่กระทำความผิดเล็กน้อย ผู้ติดยาเสพติด ผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักโทษ ไปจนถึงผู้กระทำผิดอุกฉกรรจ์ที่ได้รับการพิพากษาจำคุก แต่กลับให้รอการลงอาญาด้วยการคุมความประพฤติ ซึ่งเห็นได้ว่าผู้กระทำผิดในแทบทุกระดับความผิดส่วนใหญ่จะเข้ามาสู่กระบวนการคุมความประพฤติแทบทั้งสิ้น ทำให้ผู้ถูกคุมความ

ประพจน์ในประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก เกิดปัญหาปริมาณคดีค้าง (Case load) และการสอดส่องดูแลที่ไม่ทั่วถึง ประกอบกับโทษคุมความประพฤติเป็นโทษที่เบาเกินไปสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติบางรายที่ได้กระทำผิด และสมควรได้รับโทษที่สูงกว่าการคุมความประพฤติ แต่ก็ยังไม่สมควรที่จะถูกคุมขังในเรือนจำ ทำให้กรมคุมประพฤติต้องรับผิดชอบคุมความประพฤติผู้กระทำผิดในหลาย ๆ ประเภทความผิดมากเกินความจำเป็น โดยที่ผู้กระทำผิดบางรายสมควรที่จะได้รับการปฏิบัติที่เข้มงวดกว่าการคุมประพฤติ ซึ่งควรมีหน่วยงานอื่นเข้ามารับผิดชอบ โดยที่ยังไม่จำเป็นต้องมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับกรมราชทัณฑ์

ผู้กระทำผิดที่เข้ารับการฟื้นฟูของสำนักงานคุมประพฤติส่วนกลาง ระหว่างปีงบประมาณ 2546-2550 (ตุลาคม 49-มกราคม 50) มีจำนวนทั้งสิ้น 31,920 ราย ดังสถิติจากตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2

จำนวนผู้เข้ารับการฟื้นฟูของสำนักงานคุมประพฤติส่วนกลาง

ปีงบประมาณ 2546-2550

ปีงบประมาณ สำนักงาน	2546	2547	2548	2549	2550 (ต.ค. 49-ม.ค. 50)	รวมปีงบประมาณ 46-50
อาญา	220	277	137	140	49	823
อาญากรุงเทพใต้	180	491	1,031	1,242	328	3,272
แขวงเหนือ		280	1,184	2,747	774	4,985
แขวงพระนครใต้	3	212	854	1,299	100	2,468
แขวงดุสิต		111	344	629	175	1,259
แขวงพระโขนง	8	1,993	2,597	2,469	580	7,647
มีนบุรี	27	237	778	1,319	423	2,784
อาญาธนบุรี	133	272	64	126	38	633
แขวงธนบุรี		419	1,557	2,037	625	4,638
แขวงตลิ่งชัน	31	403	1,094	1,373	510	3,411
รวมส่วนกลาง	602	4,695	9,640	13,381	3,602	31,920

ที่มา: กลุ่มงานสถิติ กองแผนงานและสารสนเทศ (<http://www.probatation.go.th/knowledge/result.php>)

จากปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำและจำนวนผู้ถูกคุมความประพฤติที่มากจนพนักงานคุมประพฤติไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างทั่วถึงดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบและวิธีการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคืนคนดีสู่สังคมได้อย่างแท้จริง ซึ่งการพัฒนาระบบและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและระบบการแก้ไขฟื้นฟู เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของแผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ เพื่อพัฒนารูปแบบสถานที่ในการควบคุมผู้กระทำความผิดให้มีความหลากหลายและเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยคำนึงถึงความเสมอภาคและคุณภาพชีวิตที่ผู้กระทำความผิดควรได้รับ รวมทั้งเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ดำเนินชีวิตในชุมชนตามปกติได้

มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment หรือ Intermediate Sanction) เป็นแนวความคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดหรือจำเลยที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วว่ากระทำความผิด ที่ริเริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีความหมายถึงทางเลือกในวิธีการลงโทษที่พิจารณาถึงลำดับความต่อเนื่องที่อยู่ระหว่างการคุมความประพฤติแบบปกติกับการจำคุกในเรือนจำ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ได้ประยุกต์ใช้แล้วในหลายประเทศ สำหรับเป็นทางเลือกในการลงโทษแทนการคุมความประพฤติแบบปกติ (Basic Probation) และการจำคุกในเรือนจำ (Prison) โดยมีการจัดการระดับกลาง (Mid-Range Disposition) เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดโดยการนำชุมชนที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด เข้ามามีส่วนร่วมในการลงโทษผู้กระทำความผิดด้วย และเป็นวิธีที่ช่วยสะท้อนปฏิกริยาของสังคมหรือชุมชนต่อการกระทำความผิดได้ดีกว่าการคุมความประพฤติแบบปกติและการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ

มาตรการการลงโทษระดับกลาง และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้ชุมชน จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ที่นานาประเทศมีการนำมาใช้แทนการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำเพิ่มมากขึ้น การลงโทษระดับกลางและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้ชุมชน นอกจากจะลดภาระปัญหาของกรมราชทัณฑ์แล้ว ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำความผิดเองที่ไม่ต้องถูกตีตรา หรือเกิดมลทินอันเนื่องมาจากการใช้เรือนจำ เป็นการลดความเครียดและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้กระทำความผิด ครอบครัวและชุมชน รวมทั้งเป็นการแสดงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผิดชอบต่อปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งจากการศึกษาหลักการและวิธีการของมาตรการการลงโทษระดับกลาง สามารถทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของผู้กระทำความผิดแต่ละราย เช่น การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation) การกักขังที่บ้าน (House Arrest) การควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) และการเข้าค่ายแบบฝึกทหาร (Boot Camp) เป็นต้น

แนวคิดมาตรการลงโทษระดับกลางวิธีต่าง ๆ ยังไม่มีการนำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง และมีรูปแบบที่ชัดเจนในกระบวนการยุติธรรมไทยนัก ผู้ศึกษาเห็นว่า หากมีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในสังคมไทยนั้น จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาของเรือนจำและการคุมความประพฤติแบบปกติในสังคมปัจจุบันได้ กล่าวคือ ในมุมมองของงานราชทัณฑ์หรือการใช้เรือนจำ การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางสามารถช่วยลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำให้น้อยลงได้มาก เนื่องจากมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมากที่ถูกคุมขังในเรือนจำด้วยคดีที่ไม่รุนแรงมากนัก ซึ่งยังสามารถแก้ไขพฤติกรรมของตนได้โดยไม่ต้องเข้าสู่การควบคุมของเรือนจำ โดยให้เรือนจำคุมขังเฉพาะผู้ต้องขัง/นักโทษที่กระทำผิดรุนแรงและจำเป็นต้องกันออกจากสังคมเท่านั้น ถ้าจำนวนนักโทษในเรือนจำลดน้อยลง ปัญหาอุปสรรคในด้านคนล้นคุกก็จะหมดไป และจะทำให้สัดส่วนระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีความสมดุลขึ้น และทำให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์สามารถควบคุม ดูแล และปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนในด้านงานคุมความประพฤติปกติ การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ จะสามารถช่วยแยกคดีที่ควรมีบทลงโทษรุนแรงกว่า การมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ เนื่องจากลักษณะคดีที่เข้ามาสู่ความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติมีความหลากหลาย ซึ่งแต่ละความผิดจะมีความยากง่ายในการปรับเปลี่ยนแก้ไข พฤติกรรมที่แตกต่างกัน การปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติด้วยมาตรการลงโทษระดับกลางในรูปแบบอื่น ๆ นอกจากการคุมความประพฤติปกติ จึงถือเป็นทางเลือกที่จะทำให้การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดมีความหลากหลายและเหมาะสมกับตัวผู้กระทำผิดมากขึ้น และจะช่วยลดปัญหาปริมาณคดีค้างของกรมคุมประพฤติให้ลดน้อยลง เพื่อให้การปฏิบัติงานสืบเสาะและสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสมดุลกับผู้ถูกคุมความประพฤติมากยิ่งขึ้น

การนำรูปแบบมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในสังคมไทยจึงถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้กระทำผิด ครอบครัว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง และสังคม ซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตจากมาตรการนั้น ซึ่งน่าจะมีแนวทางการนำมาตรการดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เพื่อเป็นแนวทางใหม่ในการควบคุมอาชญากรรมที่มีความผิดไม่รุนแรงมากนัก จึงควรมีการศึกษาทัศนะของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อการนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ในสังคมไทย เพื่อทราบความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ได้แย้ง รวมทั้งข้อเสนอแนะในการนำมาปรับใช้ต่อไปในอนาคต

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ผู้ศึกษาเคยปฏิบัติงานทางด้านการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยมีผู้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ทั้งในและนอกกระทรวงยุติธรรม เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ปปง. หน่วยงานจากกระทรวงกลาโหม ฯลฯ รวมทั้งนักวิชาการและสื่อมวลชน ซึ่งจากประสบการณ์ในการจัดอบรมสัมมนา ทำให้ผู้ศึกษามีโอกาสนำคณะผู้เข้าอบรมไปศึกษาดูงานยังหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมมากมายหลากหลายจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาดูงานในเรือนจำ/ทัณฑสถานต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นถึงสภาพปัญหาผู้ต้องขังแออัดล้นเรือนจำในเรือนจำแทบทุกจังหวัด ประกอบกับข้อมูลที่ได้ซักถามจากเจ้าหน้าที่เรือนจำ ทราบว่าผู้ต้องขังที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ทรัพย์สิน และคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอาศัยอยู่รวมกัน โดยที่ผู้ต้องขังบางรายกระทำผิดเป็นครั้งแรก และเป็นความผิดเพียงเล็กน้อย ที่ควรจะได้รับโอกาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและอยู่ในสังคมต่อไป แต่ในขณะที่บางรายเป็นผู้ที่กระทำผิดจนติดเป็นนิสัย ที่ควรกันออกจากสังคม ทำให้ผู้ศึกษารู้สึกถึงความไม่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดบางรายที่ยังไม่สมควรเข้าเรือนจำในการลงโทษ และด้วยสาเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษานึกเปรียบเทียบเมื่อครั้งที่ผู้ศึกษามีโอกาสได้ฝึกภาคปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลอาญา โดยมีโอกาสรับรายงานตัวผู้ถูกคุมความประพฤติในหลาย ๆ คดี ซึ่งบางคดี อย่างเช่น คดีเสพยาอื่น ที่ผู้ศึกษาเห็นว่าควรจะได้รับ การควบคุมที่เข้มงวดมากกว่าการมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ และเป็นคดีที่หนักกว่าผู้กระทำผิดที่ถูกคุมขังในเรือนจำบางรายเสียอีก จึงทำให้ผู้ศึกษาเห็นจุดอ่อนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของไทย ที่ยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร จนกระทั่งผู้ศึกษาได้เข้ามาศึกษาในสาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม และได้เรียนรู้เกี่ยวกับมาตรการการลงโทษระดับกลาง ซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการคุมความประพฤติและการจำคุก โดยมีรูปแบบที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการคุมความประพฤติอย่างเข้มงวด การกักขังที่บ้าน การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมผู้กระทำผิด และการควบคุมแบบค่ายฝึกทหาร ที่สามารถใช้ในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่ามาตรการการลงโทษระดับกลางซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่รุนแรงกว่าการคุมประพฤติ แต่เบาบางกว่าการลงโทษจำคุกนั้น เป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่น่าสนใจ แต่วิธีการทั้งหลายดังกล่าวจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการยุติธรรมของไทยได้หรือไม่ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด จึงควรจะต้องมีการศึกษาทัศนะ ข้อคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรม เกี่ยวกับการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ควบคุมผู้กระทำผิดในสังคมไทย
2. เพื่อศึกษารูปแบบของมาตราการลงโทษระดับกลางที่ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ในสังคมไทย
4. แสวงหาข้อสรุปเพื่อเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำมาตราการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมมาใช้ในสังคมไทย

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ผู้ศึกษาทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ควบคุมผู้กระทำผิดในสังคมไทย” โดยกำหนดการศึกษาดังต่อไปนี้ 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับแนวคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชน มาตราการลงโทษระดับกลาง การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน การทำงานบริการสังคม การนำศูนย์ควบคุมและระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้กระทำผิด และทฤษฎีการลงโทษผู้กระทำผิด
2. การศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็นของผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรมที่มีต่อการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ควบคุมผู้กระทำผิด ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา ผู้ปฏิบัติงานราชทัณฑ์ ผู้ปฏิบัติงานคุมประพฤติ และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ

นิยามศัพท์ในการศึกษา

1. ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นหรือแง่มุมของผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรมที่มีต่อแนวคิดและหลักการ รูปแบบ ปัญหาและอุปสรรคของมาตราการลงโทษระดับกลางในการนำมาใช้ควบคุมผู้กระทำผิดในสังคมไทย

2. ผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรม หมายถึง บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งในระดับผู้บริหารจากหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม 8 หน่วยงาน ได้แก่ ผู้บริหารจาก

- สำนักงานศาลยุติธรรม
- สำนักงานอัยการสูงสุด
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- กรมราชทัณฑ์
- กรมคุมประพฤติ
- กรมสอบสวนคดีพิเศษ
- สำนักงานกิจการยุติธรรม
- สภานายความ

3. มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment/Intermediate Sanctions) หมายถึง วิธีการสำหรับปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด โดยเป็นรูปแบบการลงโทษที่พิจารณาถึงลำดับความต่อเนื่องระหว่างการคุมความประพฤติแบบเดิมกับการจำคุกที่ใช้ในปัจจุบัน

4. ผู้กระทำผิด หมายถึง ผู้กระทำความผิดลหุโทษ กระทำความผิดเพียงเล็กน้อย ที่ศาลมีคำพิพากษาจำคุกไม่เกิน 2 ปี และรอลงอาญาโดยการคุมความประพฤติ ผู้ที่กระทำความผิดในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษโดยอยู่ในความควบคุม สอดส่องดูแลพฤติกรรมของพนักงานคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ให้อยู่ภายในบ้าน สถานที่พักอาศัยหรือสถานที่อื่น ๆ ที่ศาลกำหนด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบทัศนะของผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรม เกี่ยวกับการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ควบคุมผู้กระทำผิดในสังคมไทย
2. เพื่อทราบรูปแบบและแนวทางของมาตรการลงโทษระดับกลางที่ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด
3. เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ในสังคมไทย
4. เพื่อได้ข้อสรุปสำหรับเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้กับผู้กระทำผิดในสังคมไทย